

ยุทธศาสตร์ทหาร & ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ Military Strategy & Operational Strategy

พลตรี ยุทธนาสินธุ์ ศรีนุรัตน์เดชา
รองผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

บทคัดย่อ

ยุทธศาสตร์ทหาร ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์คือ การเตรียมกำลัง การวางกำลัง การใช้กำลัง และการประสานยุทธศาสตร์ทั้งสามเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติตามที่กำหนดไว้ในนโยบายแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร ควรเริ่มต้นจากแนวความคิดของการใช้กำลัง เพราะการวางแผนจะใช้กำลังทหารอย่างไร จะเป็นข้อพิจารณาว่าเราจะเตรียมกำลังทหารขนาดไหน จะวางกำลังที่ใด และการประสานการใช้กำลัง การเตรียมกำลังและการวางกำลังควรเป็นอย่างไร สำหรับยุทธศาสตร์ปฏิบัติการเป็นศิลป์และศาสตร์ของการวางแผน การประสานสอดคล้อง และการอำนวยการในการปฏิบัติการทัพบภายในยุทธบริเวณเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ความมั่นคงแห่งชาติ

Abstract

Military strategy consists of four distinct elements: force development, force deployment, force employment and coordination of these actions in pursuit of national objectives as directed by grand strategy. Military strategy should begin with force employment concepts. How one plans to employ military forces should determine to a major degree the forces that will be developed, where those forces will be deployed and the coordination required. Operational strategy as the art and science of planning, orchestrating, and directing military campaigns within a theater of operations to achieve national security objectives.

บทนำ

การมองภาพยุทธศาสตร์ (Strategy in Perspective)

ตามประวัติศาสตร์ พื้นฐานของยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) ไม่เคยเปลี่ยนแปลงโดยผู้นำทางทหารที่เป็นนักยุทธศาสตร์ ได้ผ่านการต่อสู้ตลอดระยะเวลาอันยาวนานโดยประสบผลสำเร็จมากหรือน้อย ก็เพื่อการใช้กำลังทหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ในขณะที่ต้องเผชิญกับอิทธิพลมากมายที่อยู่นอกเหนือการควบคุม และในปัจจุบัน กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์มีความยุ่งยากมากขึ้นเพราะอาวุธมีอำนาจภาพในการทำลายล้างสูง กำลังทหารสมัยใหม่มีขนาดใหญ่ มีการประกอบกำลังที่ยุ่ยาก การทำงานที่ต้องใช้ความสามารถพิเศษมากกว่าอดีต การฝึกและการสนับสนุนมากขึ้นและเปลี่ยนแปลงกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมต่างๆ มีทั้งโอกาสและข้อจำกัด กำลังทหารสมัยใหม่สามารถปฏิบัติการได้สามมิติ (บก, เรือ และอากาศ) และบางครั้งอาจถึงมิติที่สี่ (อวกาศ)

ผู้นำทางทหารได้พัฒนาวิธีการต่าง ๆ มากมายเพื่อรับมือกับความยุ่งยากที่เพิ่มมากขึ้นของการสงครามและการพัฒนายุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ วิธีที่เห็นได้ชัดและใช้กันมากที่สุดคือการจัดฝ่ายเสนาธิการ ที่มีการใช้เครื่องมือ

ทันสมัยในการวิเคราะห์ เทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่ทันสมัยรวดเร็วและมีการใช้ระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาสนับสนุน

ความสลับซับซ้อนของการตัดสินใจทางทหารสมัยใหม่นั้นเกือบจะบดบังความจริงที่ว่า รากฐานของยุทธศาสตร์ ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ก่อนที่จะศึกษากระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ ต้องทำความเข้าใจก่อนว่า กระบวนการดังกล่าวมีวิวัฒนาการมาอย่างไรและด้วยเหตุผลอะไร

เริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่สิบแปด เพียงสองศตวรรษที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาล ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ที่แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของยุทธศาสตร์ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร และทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

ในความหมายที่ง่ายที่สุดนั้น ยุทธศาสตร์ (Strategy) ก็คือแผนการปฏิบัติที่รวบรวมความพยายามทั้งหลายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในสมัยใหม่จะเป็นการที่แย่งตรงมากกว่าถ้าเราพิจารณาว่า ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือขบวนการตัดสินใจอันซับซ้อนซึ่งเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ (Ends) เข้ากับหนทาง (Ways) และวิธีการหรือเครื่องมือ (Means) ในอันที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร และยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ

ในระหว่างยุคของกษัตริย์นั้นกรบทั้งหลาย การตัดสินใจในการกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy) มักจะกระทำโดยคนคนเดียว ในยุคนั้นกษัตริย์นั้นกรบสามารถตัดสินใจในเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ตั้งแต่ทิศทางทางการเมืองของรัฐไปจนถึงรายละเอียดปลีกย่อยของยุทธวิธี

ที่ใช้ในสนามรบ ความสลับซับซ้อนของยุคปัจจุบันได้ทำให้ความเป็นไปได้ในการที่บุคคลเพียงคนเดียวจะต้องรับผิดชอบในทุกสถานการณ์ต้องหมดไป ยิ่งไปกว่านั้นการเสื่อมถอยของระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในชาติต่างๆ หมายความว่า จะไม่มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจสมบูรณ์แบบเช่นนั้นอีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย ผลลัพธ์ก็คือยุทธศาสตร์ (Strategy) ถูกกำหนดขึ้นมาโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีการมองภาพต่างกัน ที่ระดับความรับผิดชอบที่ต่างกันออกไป กระบวนการยุทธศาสตร์ (Strategy) สมัยใหม่ (ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ) ประกอบด้วยขั้นตอนพื้นฐานที่ประสานกันอย่างน้อยที่สุด ๕ ขั้นตอน ขั้นตอนต่าง ๆ มีตั้งแต่จากการตัดสินใจที่เป็นนามธรรม (Abstract) เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของชาติ ไปจนถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับยุทธวิธีที่ใช้ในสนามรบ ในระหว่างนี้ยังมีขั้นตอนการตัดสินใจอีกสามขั้นคือ นโยบาย

แห่งชาติ (Grand Strategy), ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) และยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy)

ขั้นที่ ๑ การกำหนดวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ (Step 1 - Determining National Security Objectives) (ในขั้นนี้ คือการพิจารณากำหนดเป้าหมายของชาติ ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests), วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ (Basic National Objectives)

และวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ (Specific National Objectives) ของโครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ วปอ.)

ความยากในการวางแผนให้ประสบผลสำเร็จคือไม่ทราบวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ต้องการ เปรียบได้กับการยิงปืนออกไปโดยไม่มีเป้าหมาย งานชิ้นแรกของนักยุทธศาสตร์ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ ที่ชัดเจน อธิบายได้ ซึ่งจะเป็นตัววางรากฐานของกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ ถ้าวัตถุประสงค์คลุมเครือ การทำงานของนักยุทธศาสตร์ในขั้นต่อไปจะประสบกับความยาก การพิจารณาวัตถุประสงค์แห่งชาติเป็นขั้นตอนแรกและเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์

ขั้นที่ ๒ การกำหนดนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) (Step 2 - Formulating Grand Strategy) (ในขั้นนี้ คือการพิจารณากำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Policies) และมาตรการเฉพาะ (Specific Measures) ตามโครงสร้างยุทธศาสตร์ชาติ วปอ.)

หลังจากสามารถกำหนด และประเมินวัตถุประสงค์ของชาติได้แล้ว นักยุทธศาสตร์ต้องพิจารณาว่าเครื่องมือของกำลังอำนาจแห่งชาติชนิดใดที่สามารถนำเราไปสู่วัตถุประสงค์ได้ และจะใช้เครื่องมือเหล่านั้นอย่างไร นโยบายแห่งชาติ (Grand strategy) คือ ศิลปและศาสตร์ของการประสานการพัฒนาและการใช้เครื่องมือกำลังอำนาจของชาติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ **นักการเมืองเรียก Grand Strategy** ว่าเป็น **นโยบาย (Policy)** ถึง

แม้ว่านโยบายจะเป็นคำที่กว้างกว่าจำกัดความของ Grand Strategy ก็ตาม แต่ทั้งสองคำใช้แทนกันได้ (ในบทความนี้ขอแปลคำว่า Grand Strategy คือ นโยบายแห่งชาติ)

ข้อสังเกต นโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) หมายถึง ทั้งการพัฒนา และการใช้เครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมด ตลอดจนการประสานการปฏิบัติของเครื่องมือทั้งหลายมุ่งสู่วัตถุประสงค์ เราจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ก็โดยการประสานการใช้เครื่องมือทั้งหลาย เพราะถ้าไม่มี

การประสานเครื่องมือต่าง ๆ และทำงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่าง กระทรวงสาธารณสุขได้ให้การสนับสนุนโครงการณรงค์ให้ประชาชนเลิกสูบบุหรี่ แต่ในเวลาเดียวกัน กระทรวงเกษตรก็จ่ายเงินสนับสนุนให้กับเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบ นโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) ต้องกำหนดบทบาท ภารกิจ และวิธีการที่จะทำให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน และขจัดปัญหาข้อขัดแย้งให้ได้

นโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) เป็นการเชื่อมโยง และการประสานระหว่างเครื่องมือกำลังอำนาจทางทหาร กับเครื่องมือกำลังอำนาจที่ไม่ใช่ทางทหาร ตัวอย่างของอเมริกันในสงครามเวียดนามได้รับคำวิจารณ์ว่าเน้นการรบมากเกินไปและขาดการรวบรวมความพยายามด้านอื่น ๆ ตลอดจนขาดการประสานงานระหว่างการปฏิบัติการทางทหาร และการปฏิบัติการด้านที่ไม่ใช่ทางทหาร ในการที่อเมริกันสร้าง

โรงเรียนและชุดบ่อน้ำให้กับหมู่บ้านหนึ่งในเวลากลางวัน แล้วทิ้งระเบิดหมู่บ้านเดียวกันนั้นในเวลากลางคืนเนื่องจากสงสัยว่ามีการปฏิบัติการของข้าศึก

ขั้นที่ ๓ การพัฒนายุทธศาสตร์ทหาร (Step 3 - Developing Military Strategy)

(ในขั้นนี้ คือ ขั้นของการพัฒนายุทธศาสตร์ทหารของวิทยาลัยเสนาธิการทหาร และวิทยาลัยการทัพ)

หลังจากที่ได้เลือกเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร ฯลฯ รวมทั้งกำหนดบทบาทและภารกิจที่เหมาะสมในขั้นต่อไป นักยุทธศาสตร์จะพัฒนายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติแต่ละด้านนั้น

ในส่วนที่เป็นเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติด้านการทหาร รวมทั้งบทบาทและภารกิจที่ได้รับจากขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) ในขั้นต่อไป นักยุทธศาสตร์จะพัฒนายุทธศาสตร์ทหาร ยุทธศาสตร์

ทหาร (Military Strategy) คือ ศิลป์และศาสตร์ ในการประสานเรื่องของการเตรียมกำลัง, การวางกำลัง และการใช้กำลังทหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงของชาติ

การเตรียมและการวางกำลัง ต้องดำเนินการทั้งในยามปกติ และยามสงคราม การใช้กำลัง หมายถึงการใช้กำลังทหารในยามสงคราม กำลังทหารที่ส่งไปรบนอกประเทศ หรือใช้ในการป้องกันประเทศ เซึ่งรุกหรือเป็นการตั้งรับ

การประสาน อาจเป็นคำที่มีความสำคัญที่สุด ดังที่ได้กล่าวแล้วในระดับนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) ซึ่งเป็นการประสานเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติด้านต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ การประสานในระดับยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) หมายถึง การประสานหรือความสัมพันธ์ของเครื่องมือกำลังอำนาจทางทหาร

ขั้นที่ ๔ การออกแบบยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Step 4 - Designing Operational Strategy) (ในขั้นนี้ คือ ขั้นของการวางแผนการยุทธวิธีร่วม ของการศึกษานิววิทยาลัยเสนาธิการทหารและวิทยาลัยการทัพ)

ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) มีผลต่อการพัฒนาโครงสร้างกำลังทหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดหา ระบบอาวุธยุทธโปกรณ์ การเกณฑ์ การฝึก การพัฒนา กำลังพล ฯลฯ แล้วจึงใช้โครงสร้างกำลังนั้น ในการปฏิบัติการ

การปฏิบัติการทางทหารควรมีรากฐานมาจากแนวความคิดกว้าง ๆ ที่ว่า เราจะใช้กำลังเหล่านี้อย่างไร จึงจะมีบทบาทและภารกิจตามที่ได้กำหนดจากระดับนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy)

ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) มีขอบเขตกว้าง แต่ในระดับยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational

strategy) ขอบเขตจะแคบและเจาะจงมากกว่า

ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) เป็นการใช้กำลังที่ได้รับมอบมาจาก Military Strategy

ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) คือ ศิลป์และศาสตร์ในการวางแผน การประสานสอดคล้อง (Orchestrating) และการอำนวยการ การปฏิบัติการทัพ (Directing Military Campaigns) ภายในยุทธภพบริเวณ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงของชาติ

การปฏิบัติการทัพ เป็นกุญแจสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy)

การทัพ (Campaigns) จะประกอบด้วยลำดับความล้มพันธ์ของหลาย ๆ การปฏิบัติการ (Operations) แต่ละการปฏิบัติการจะมีการรบ (Battles) หลายแห่ง

ซึ่งเมื่อนำมารวมกันแล้วทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

คำว่า ประสานสอดคล้อง (Orchestrating) มีความสำคัญในระดับยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational strategy) การประสานสอดคล้องของการทัพ หมายถึง การสนธิขีดความสามารถของกำลังรบต่าง ๆ อย่างเหมาะสมทำให้เกิดการทวีกำลังอำนาจกำลังรบ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสงคราม

พื้นฐานของยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) เป็นการพัฒนาการทัพ (Campaigns) ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ

ขั้นที่ ๔ การกำหนดยุทธศาสตร์พื้นที่การรบ/ยุทธวิธี (Formulating Battlefield Strategy/Tactics) (ในขั้นนี้ เป็นขั้นของการวางแผนการยุทธ์ของการศึกษาในโรงเรียนสนธิการเหล่าทัพ)

ถึงแม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์แห่งชาติที่ชัดเจน มีนโยบายแห่งชาติ (Grand strategy) ที่ประสานกำลังอำนาจแห่งชาติทุกด้านเป็นอย่างดี

มียุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) ที่เหมาะสม และมีการออกแบบยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) มาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ประเทศก็อาจพ่ายแพ้ในพื้นที่การรบ จึงต้องมีขั้นตอนสุดท้ายของยุทธศาสตร์ คือ การกำหนดยุทธศาสตร์พื้นที่การรบ (Battlefield Strategy) หรือโดยทั่วไปเรียกว่า ยุทธวิธี (Tactics)

ยุทธศาสตร์พื้นที่การรบ (Battlefield Strategy) เป็นศิลป์และศาสตร์ในการใช้กำลังทหารภายในพื้นที่การรบ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ ข้อแตกต่างระหว่างยุทธวิธี (Tactics) กับยุทธศาสตร์ (Strategy) ในระดับที่สูงกว่าคือยุทธวิธี (Tactics) เป็นการใช้กำลังในพื้นที่การรบ ในขณะที่นโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy), ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) และยุทธศาสตร์

ปฏิบัติการ (Operational Strategy) เป็นการนำกำลังมาสู่พื้นที่การรบ

อิทธิพลที่มีต่อกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์

กระบวนการ ๕ ขั้นตอนต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วเป็นการเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ทางการเมือง จนถึงการปฏิบัติในพื้นที่การรบ อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอย่างน้อยอีก ๔ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการยุทธศาสตร์ (Strategy)

ข้อแรก คือ กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์เป็นการตัดสินใจที่มีความสัมพันธ์เป็นลำดับ จากวัตถุประสงค์แห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติการทางยุทธวิธี

ข้อที่สอง หากไม่บรรลุผลการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ อาจมีการปรับเปลี่ยนนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy), ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) และยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) และยุทธวิธี (Tactics)

ข้อที่สาม มีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์จากวัตถุประสงค์แห่งชาติ ยุทธวิธีในพื้นที่การรบ (Battlefield Tactics) ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่อยู่นอกเหนือความควบคุมของนักยุทธศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะของภัยคุกคาม การเมืองภายในและภายนอกประเทศ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และภูมิศาสตร์ สังคม และหลักนิยมทางทหาร ความสำคัญของแต่ละปัจจัยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น การ

พิจารณาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจจะมีความสำคัญมากในขั้นกำหนดนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) เพราะการ

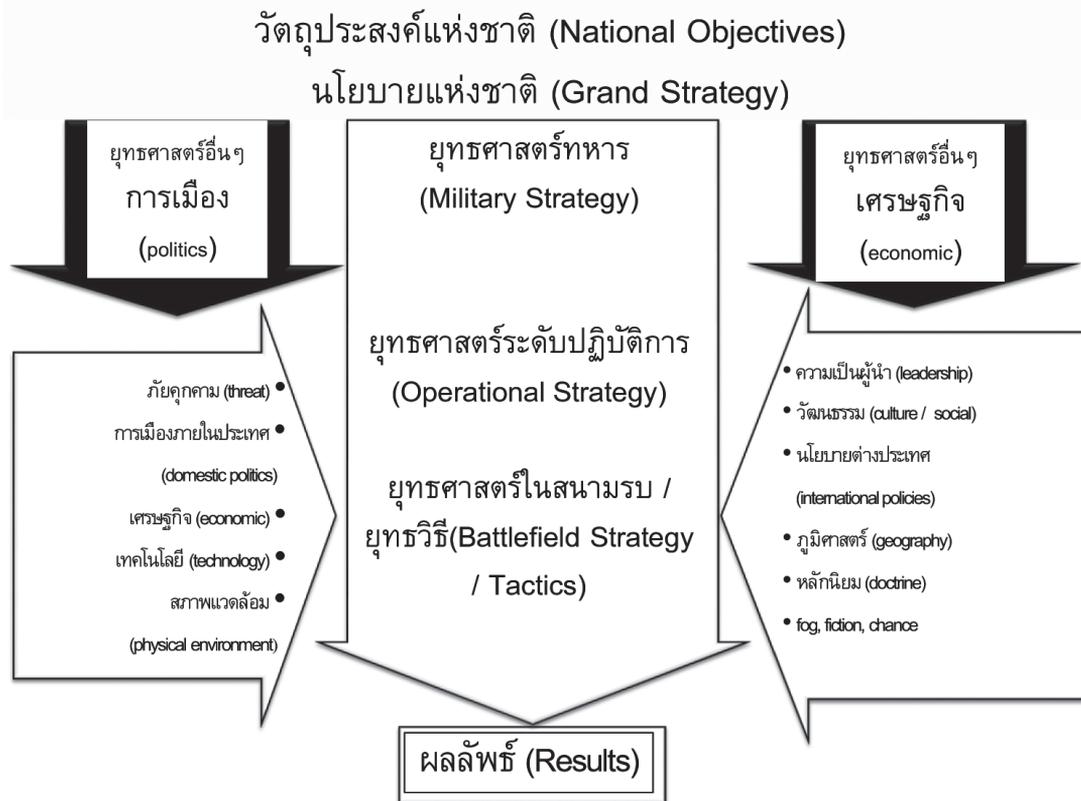
แบ่งมอบงบประมาณมีส่วนในการกำหนดบทบาทและภารกิจ ปัจจัยทางเศรษฐกิจยังมีผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ทหารคืองบประมาณในการพัฒนากองทัพ แต่ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อยุทธวิธี (tactics) ทางอ้อม

ข้อที่สี่ ซึ่งทำให้กระบวนการยุทธศาสตร์มีความยุ่งยากคือคำถามที่ว่า ในกระบวนการนี้ใครเป็นผู้ตัดสินใจ และตัดสินใจที่ตรงไหน ใครเป็นผู้พิจารณาวัตถุประสงค์ของชาติ ทั้งในแนวกว้าง และในสถานการณ์เฉพาะ ใครเป็นผู้พิจารณานโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) งานด้านนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) เป็นของหน่วยงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Council) หรือไม่รัฐสภามีบทบาทอย่างไรในการตัดสินใจให้การสนับสนุนงบประมาณ ใครเป็นผู้พิจารณายุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) และพิจารณาอย่างไร ใครเป็นผู้ตัดสินใจเมื่อมีปัญหาในระดับของยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการปฏิบัติการร่วมหรือปฏิบัติการผสม สำหรับปัญหาในระดับยุทธวิธี (Tactics) ซึ่ง

ผู้บัญชาการในพื้นที่การรบควรเป็นผู้ตัดสินใจ แต่บทเรียนในอดีตที่ผ่านมาบางครั้งที่มีการตัดสินใจจากกองบัญชาการแห่งชาติ

ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร และยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ

ภาพอ้างอิงจาก เอกสาร วปอ. หมายเลข ๐๐๙ คู่มือเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ. ๒๕๕๒, หน้า ๗๐ (สำหรับบทความนี้ Grand Strategy คือ นโยบายแห่งชาติ)

ยุทธศาสตร์ชาติ (Grand National Strategy)

คำว่า ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นคำทางทหาร และการนำไปใช้มักจะถูกใช้ในวงการทหาร แต่ปัจจุบันบุคคลกลุ่มอื่นก็นำไปใช้ด้วยเช่นกัน Strategy เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างเครื่องมือหรือวิธีการและวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ชาติ (Grand National Strategy) เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งเป้าหมายของชาติ ที่มักจะถูกกล่าวถึงในรูปของผลประโยชน์แห่งชาติ บทบาทของกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์คือ แปลผลประโยชน์แห่งชาติให้เป็นวิธีการ หรือเครื่องมือที่จะทำได้มา ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาตินั่นเอง ส่วนเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ จะถูกกล่าวถึงในรูปของเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร ฯลฯ

ยุทธศาสตร์ชาติ (Grand National Strategy) จึงเป็นกระบวนการที่มีการจัด และใช้เครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติ ทุกด้าน เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์ของชาติ

ผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญยิ่ง (Vital National Interests) แนวความคิด เรื่อง ผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญยิ่ง จะมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างประเทศ และเป็น คำที่มักจะมีคำจำกัดความเป็นสองลักษณะ ลักษณะแรก

ผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่ง คือผลประโยชน์ที่ชาตินั้น ๆ ไม่ต้องการต่อรอง ตัวอย่างเช่น อาณาเขตของประเทศ จะไม่ยอม เสียดินแดนส่วนใดเลย ลักษณะที่สอง ผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่ง คือสิ่งที่ทำให้ชาตินั้นๆ ต้องทำสงครามถ้าจะต้องสูญเสียมันไป เช่น ถ้ามีใครเข้ามายึดแผ่นดินของเรา ไม่เพียงแต่เราจะปฏิเสธ การต่อรอง แต่เราจะต่อสู้เพื่อให้ได้มันกลับคืนมา

ตามปกติแล้วผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่ง มี ความสัมพันธ์ทั้งภายในประเทศ การเมืองระหว่าง ประเทศ ระบบนานาชาติไม่มีกลไกพอเพียงที่จะแก้ ปัญหา หรือบังคับให้เกิดความสงบเรียบร้อย ระหว่าง ชาติต่าง ๆ เมื่อผลประโยชน์สำคัญของแต่ละชาติ ขัดกัน เหตุผลก็คือ เนื่องจากชาติต่าง ๆ เชื่อว่ามีบาง สิ่งบางอย่างที่มีความสำคัญมากจนกระทั่งไม่สามารถ ต่อรองได้ พวกเขาจึงไม่ต้องการทั้งกลไกที่ทำให้ เกิดการต่อรอง และกลไกที่บังคับให้เกิดการต่อรอง ชาติต่าง ๆ พอใจที่จะพยายามรักษาไว้ซึ่งการควบคุม สูงสุดของผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญยิ่ง รวมไปถึง จนกระทั่งถึงการใช้อำนาจทหารเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ฯ นั้นไว้

ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy)

ยุทธศาสตร์ทหารประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ คือ การเตรียมกำลัง การวางกำลัง การใช้อำนาจ และการ

ประสานยุทธศาสตร์ทั้งสามเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ ตามที่กำหนดไว้ในนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) ใน บทนี้จะกล่าวถึงทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์อย่างกว้าง ๆ ยุทธศาสตร์ ทหาร ควรจะเริ่มต้นจากแนวความคิดของการใช้อำนาจ เพราะ การวางแผนจะใช้อำนาจทหารอย่างไร ควรเป็นข้อ พิจารณาว่าเราจะเตรียมกำลังทหารขนาดไหน จะวาง กำลังที่ใด และการประสานการใช้อำนาจ การเตรียม กำลัง และการวางกำลังควรเป็นอย่างไร

จะเริ่มอธิบายยุทธศาสตร์การใช้อำนาจก่อน เนื่องด้วยจะทราบถึง จะใช้อำนาจทหารที่ไหน จะ ใช้อำนาจกับใคร เพื่อพิจารณาเตรียมกำลังอย่างไร การที่เรารู้ว่าใครคือศัตรู และศัตรูของเรานั้นจะ ใช้อำนาจที่ไหน จะเป็นปัจจัยสำคัญในการวางกำลัง การกำหนดโครงสร้างกำลังเป็นการพิจารณาที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของขนาด คุณลักษณะ ของยุทโธปกรณ์ และความสามารถในการเคลื่อนย้าย สภาพ ทางภูมิศาสตร์ก็มีบทบาทสำคัญด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะ ในยามสงคราม

ยุทธศาสตร์การใช้อำนาจ (Force Employment Strategy)

ระดับยุทธศาสตร์ทหาร การใช้อำนาจ หมายถึง การ

ใช้อำนาจรบต่อภัยคุกคาม โดยจะต้องหาคำตอบว่า จะใช้อำนาจ ทหารที่ไหน และจะใช้อำนาจทหารกับใคร

จะใช้อำนาจทหารที่ไหน ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการใช้อำนาจทหาร ปัจจัยทางเทคโนโลยี

ก็มีบทบาทสำคัญเช่นกัน จากการพัฒนาเครื่องบิน จรวด ที่มีพิสัยยิงข้ามทวีป และอาวุธนิวเคลียร์ ทำให้ทุกประเทศ ต้องตกอยู่ภายใต้สภาวะการเสี่ยงไม่ว่าสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศนั้นจะเป็นเช่นไร การที่เราจะใช้กำลังที่ไหนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจในการเตรียมกำลัง นอกจากนี้ ลักษณะการจัดกำลัง เพื่อป้องกันประเทศจะแตกต่างกันมาก กับลักษณะของการจัดกำลังที่ใช้ภายนอกประเทศ การเตรียมกำลังที่จะใช้ภายนอกประเทศ ต้องการการขนส่งทางอากาศ และทางทะเล กำลังภาคพื้นดินที่เคลื่อนที่ได้รวดเร็ว และกำลังที่จะใช้ควบคุมเส้นทางคมนาคมทางอากาศ และทางทะเล ในขณะที่การเตรียมกำลังเพื่อป้องกันประเทศอาจต้องเน้นกองกำลังขนาดใหญ่ การสร้างแนวป้องกัน และอาวุธในเชิงรับ เช่น สนามทุ่นระเบิด ดังนั้นลักษณะทางภูมิศาสตร์และเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อบริเวณพื้นที่ที่จะใช้กำลังและบริเวณพื้นที่ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเตรียมกำลังและการตัดสินใจในการวางกำลัง

จะใช้กำลังทหารกับใคร ? คำถามนี้สำคัญอย่างยิ่ง ต่อทั้งการเตรียมกำลังและการวางกำลัง การรู้จักข้าศึกก็คือ การรู้จักธรรมชาติของภัยคุกคามนั้น นักยุทธศาสตร์ควรรู้จัก

ข้าศึก อาวุธที่ข้าศึกใช้ ลักษณะของการใช้กำลัง และฝ่ายเรา จะใช้อะไรตอบโต้ภัยคุกคามนั้น และตอบโต้อย่างไร

“ใคร” ที่เป็นภัยคุกคามมีผลกระทบโดยตรงต่อ กระบวนการตัดสินใจของยุทธศาสตร์ทางทหารทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของภัยคุกคามจะทำให้นักยุทธศาสตร์ ต้องพิจารณาถึงปัญหาต่างๆ และกำลังทหาร โดยการกำหนด นโยบายเรื่องของการบริหารความเสี่ยง

ยุทธศาสตร์การเตรียมกำลัง (Force Development Strategy) ยุทธศาสตร์การใช้กำลัง จะต้องทำอะไร ทำที่ไหน และควรทำอย่างไร การตัดสินใจเหล่านี้เป็น พื้นฐานสำคัญของการตัดสินใจสำหรับยุทธศาสตร์ในการเตรียมกำลัง การเตรียมกำลังเกี่ยวข้องกับทรัพยากรที่จะนำมาใช้เพื่อให้บรรลุภารกิจ ทรัพยากรชนิดใด จำนวนเท่าไร และ จะผสมผสานทรัพยากรเหล่านี้เข้าด้วยกันอย่างไร เป็นสิ่งที่ เกี่ยวข้องกับการเตรียมกำลัง สิ่งสำคัญคือแม้การใช้กำลังจะเป็นตัวผลักดันในการเตรียมกำลัง แต่ทั้งสองสิ่งนี้ไม่เกี่ยวข้องกันซึ่งกันและกัน ตัวอย่างเช่น การตัดสินใจใช้กำลัง จะขึ้นอยู่กับทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ตามที่ได้มีการเตรียมกำลังเอาไว้แล้ว

สำหรับประเทศเล็ก ๆ ที่ยากจนพบว่า การทำสงครามสมัยใหม่ในพื้นที่ที่อยู่นอกประเทศห่างไกลออกไปนั้นเป็นสิ่งที่ยากยิ่ง และความต้องต่าง ๆ สำหรับการสงครามจะมีมากเกินกว่าทรัพยากรที่มีอยู่ สำหรับประเทศที่กำลังเผชิญหน้าอยู่กับสถานการณ์ที่ต้องใช้การปฏิบัติอย่างฉับพลันนั้น จำเป็นต้องพึ่งพากำลังที่ได้มีการเตรียมมาแล้วโดยไม่คำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ สำหรับการเตรียมกำลังในอนาคต การใช้กำลังและการเตรียมกำลังเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ทรัพยากรเป็นกุญแจไปสู่การเตรียมกำลัง ทรัพยากรหลัก ๆ ได้แก่ วัตถุดิบ ฐานทางอุตสาหกรรม ประชากร ความทันสมัยของเทคโนโลยี และทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นปัจจัยหลักที่ใช้ในการพิจารณาถึงการพัฒนาโครงสร้างกำลังที่เป็นไปได้ เพื่อตอบสนองการตัดสินใจในการใช้กำลัง หน้าที่ของนักยุทธศาสตร์ คือ การใช้ปัจจัยหลักเหล่านี้เพื่อพัฒนาโครงสร้างกำลังให้สัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การใช้กำลัง

นักยุทธศาสตร์ ใช้ทรัพยากรทั้งหลายเพื่อความเข้มแข็งของประเทศและเขตแดนซึ่งเป็นจุดอ่อนบางประเทศที่มีจำนวนประชากรมากแต่มีพื้นฐานทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีต่ำ มักจะเน้นโครงสร้างกำลังที่มีขนาดใหญ่ เมื่อมีการสู้รบจะยอมเสียชีวิตทหารเป็นจำนวนมาก แต่ชีวิตมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดที่จะต่อสู้กับข้าศึก ซึ่งเหนือกว่าทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

ประเทศตะวันตกที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีมักมีแนวโน้มที่จะพึ่งพากำลังยานยนต์และอำนาจการยิงที่ได้มาจากการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี การใช้อำนาจการยิงและโลหะเข้ามาทดแทนชีวิตและเลือดเนื้อเป็นผลผลิตที่น่าทึ่งของอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่เข้ามาทดแทนชีวิตมนุษย์ได้

ความต้องการอาวุธที่ทันสมัยมีราคาที่สูงมาก จึงจำเป็นต้องจำกัดจำนวนอาวุธที่จะซื้อ และเป็นการจำกัดขนาดของโครงสร้างกำลังอีกด้วย ข้าศึกอาจจะใช้อาวุธที่ทันสมัยน้อยกว่า ราคาถูกกว่าแต่มีจำนวนมากกว่า ปัญหาของนักยุทธศาสตร์คือทำอย่างไรจึงจะเกิดความสมดุลระหว่างความสามารถทางเทคโนโลยีของฝ่ายหนึ่ง กับความสามารถทางจำนวนของอีกฝ่ายหนึ่ง การทำให้เกิดความสมดุลที่อำนวยความสะดวกกับฝ่ายเราทำให้ปัญหายุ่งยากมากขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการ

ประการแรก เป็นการยากที่จะคำนวณว่าเทคโนโลยีระดับใด (คุณภาพ) จะได้เปรียบจำนวนขนาดไหน (ปริมาณ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรบที่ตัดสินแพ้ชนะ

ประการที่สอง เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก และประโยชน์ทางทหารที่ได้จากเทคโนโลยีมักจะเปลี่ยนไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลง

ประการที่สาม เทคโนโลยีใหม่ ๆ ยังไม่ได้รับการทดสอบในสนามรบมาก่อนที่จะนำมาใช้

ประการที่สี่ การเป็นเจ้าของเทคโนโลยีที่เหนือกว่า มิได้เป็นสิ่งประกันว่าเทคโนโลยีนั้นจะถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจไม่ได้ใช้เทคโนโลยีนั้นเลยก็ได้ (ตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกาไม่ได้ใช้อาวุธนิวเคลียร์ในสงครามเกาหลี และเวียดนาม)

ในที่สุด ยุทธศาสตร์ที่ชาญฉลาดสามารถชดเชยกับความเสียเปรียบทางด้านเทคโนโลยี ทั้งด้านของคุณภาพ หรือปริมาณ ตัวอย่างเช่นในสงครามเวียดนาม ศัตรูของอเมริกาเสียเปรียบในเรื่องของกำลังทางทหารแทบจะทุกด้าน แต่โซคร้ายสำหรับสหรัฐฯ เพราะในที่สุดยุทธศาสตร์ที่ชาญฉลาด (ซึ่งมักจะใช้การรบแบบกองโจรประกอบกับการรณรงค์เพื่อให้นักอเมริกันไม่เห็นด้วยกับการทำสงคราม) ก็ทำให้สหรัฐฯ ต้องพ่ายแพ้

การตัดสินใจในการเตรียมกำลังนั้นจะเกี่ยวพันอยู่กับการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อสนับสนุนความต้องการของการใช้กำลัง การตัดสินใจนั้นกระทำได้อย่างและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่การตัดสินใจจะต้องกระทำเพื่อที่ว่าเราจะได้กำหนดโครงสร้างกำลังให้เหมาะสม และท้ายที่สุดก็เป็นการวางกำลัง

ยุทธศาสตร์การวางกำลัง (Force Deployment Strategy)

การที่เรารู้ว่าใครคือศัตรู และศัตรูของเราจะใช้กำลังที่ไหน จะเป็นปัจจัยสำคัญในการวางกำลัง การกำหนดโครงสร้างกำลังเป็นการพิจารณาที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของขนาด คุณลักษณะของยุทธโปกรณ์ และความสามารถในการเคลื่อนย้าย สภาพทางภูมิศาสตร์ก็มีบทบาทสำคัญด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในยามสงคราม ตัวอย่างเช่น สหรัฐฯ มีเส้นทางขนส่งทางทะเลมากมายทั้งทางมหาสมุทรแอตแลนติกและแปซิฟิกทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังขนาดใหญ่ทางทะเล และการส่งกำลังบำรุงไปยังกำลังทหารที่เคลื่อนย้ายไปอยู่นอกประเทศ เป็นสิ่งที่ค่อนข้างง่าย ประเทศอื่น ๆ เช่นเยอรมันตะวันตกสามารถเคลื่อนย้ายกำลังทางทะเลได้ต้องผ่านเส้นทางแคบ ๆ ที่อาจถูกปิดกั้นได้โดยง่าย รัสเซียก็เผชิญกับปัญหาเช่นเดียวกัน แต่มีความรุนแรงน้อยกว่า ปัญหาเหล่านี้มิได้เป็นข้อจำกัดของการเคลื่อนย้ายทางอากาศ แต่การเคลื่อนย้ายกำลังทางทหารขนาดใหญ่ นั้นเป็นสิ่งที่ยุ่งยาก มีราคาแพง และมักจะเสี่ยง

การประสานยุทธศาสตร์ทหาร (Coordination of Military Strategy) การประสานยุทธศาสตร์ทั้งสาม คือ การใช้กำลัง การเตรียมกำลัง และการวางกำลัง โดยทั่วไปจะไม่มีทรัพยากรเพียงพอที่จะต่อสู้กับทุกสถานการณ์ ดังนั้นนักยุทธศาสตร์ ต้องเลือกและเข้าใจถึงความเสี่ยงของทางเลือกต่างๆ

ปัญหาหลักคือ ข้าศึกพยายามค้นหาและใช้ประโยชน์จากจุดอ่อนของฝ่ายเรา ข้าศึกจะโจมตีในที่ฝ่ายเราอ่อนแอ หรือไม่ก็หาทางทำให้สงครามยืดเยื้อ ในขณะที่เราไม่สามารถรบแบบยืดเยื้อได้ การตัดสินใจด้านยุทธศาสตร์ทางทหารทุกครั้งกระทำในลักษณะที่สอดคล้องต่อภัยคุกคาม ซึ่งจำเป็นต้องตัดทางเลือกอื่นเนื่องจากทรัพยากรมีจำกัด ดังนั้นการตอบโต้ภัยคุกคาม บริเวณพื้นที่หนึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้กับข้าศึกในพื้นที่อื่น

การวางกำลังไว้ที่หนึ่งอาจเป็นการเปิดช่องว่างในอีกที่หนึ่ง ดังนั้นการตัดสินใจทุกครั้งจะต้องมีสภาพของความเสี่ยงเสมอ

ความพยายามที่จะประสาน การใช้กำลัง การเตรียมกำลัง และการวางกำลัง ของยุทธศาสตร์ทหาร

นักยุทธศาสตร์จะจัดการกับความเสี่ยงอย่างไร ? ควรเตรียมตัวสำหรับกรณีที่เลวร้ายที่สุด หรือว่ากรณีที่น่าจะเกิดมากที่สุด ? เราสามารถเตรียมตัวสำหรับทั้งสองกรณีนี้ได้หรือไม่ ? หรือว่าถ้าเราทำเช่นนั้นแล้วจะเป็นการเพิ่มความเสี่ยง ? การแก้ปัญหาในการจัดการกับความเสี่ยงนี้เป็นหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ทหาร

ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy)

แนวความคิด “Operational Level of War” เป็นที่นิยมกันอย่างมากในตอนกลางทศวรรษ ๑๙๘๐ สิ่งที่น่าสนใจในแนวความคิดนี้ ประการแรกคือ ผู้ที่ศึกษากิจการทางทหารของสหภาพโซเวียตอย่างใกล้ชิดพบว่า การปฏิบัติการทางทหารเน้นไปที่การสงครามในระดับนี้ ซึ่งเป็นระดับที่อยู่ระหว่าง

Tactics กับระดับอื่นที่สูงขึ้นไป กฎแจลส์คัมของการค้นพบนี้คือ การใช้โซเวียตใช้คำว่า Operational Maneuver Group นอกจากนี้โซเวียตมอง “ศิลปะทางทหาร” เป็นสามระดับ (Strategy, Operations, และ Tactics) ประการที่สอง จากการสำรวจการสู้รบของอเมริกันในเวียดนามนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่ากำลังทหารของสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จเกือบจะทุกครั้งในสนามรบ แต่ชัยชนะทาง Tactics มิได้หมายถึงชัยชนะทางยุทธศาสตร์หรือทางการเมือง ดูเหมือนว่าจะมีสิ่งเชื่อมโยงบางประการระหว่างความสำเร็จในสนามรบและความสำเร็จในการสงครามที่ขาดหายไป สิ่งเชื่อมโยงที่ขาดหายไปนี้เรียกว่า Operational Level of War โดยปกติระดับของ Strategy

ใน Operational Level of War คือ ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) ซึ่งเป็นศิลป์ และศาสตร์ของการวางแผน การประสานสอดคล้อง และการอำนวยการในการปฏิบัติการทัพบกในยุทธบริเวณเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ความมั่นคงแห่งชาติ

เมื่อกำลังทางอากาศเริ่มต้นเข้ามามีบทบาทในศตวรรษที่ ๒๐ นั้นยังทำให้สถานการณ์เพิ่มความสำคัญและยุ่งยากอีก จนคำว่า Coordinating (ประสาน) เป็นคำที่ให้ความหมายไม่เพียงพอ จึงใช้คำว่า Orchestrating (การประสานสอดคล้อง) แทน

การประสานสอดคล้องในการปฏิบัติการทัพ (Orchestrating Campaigns)

เริ่มต้นจากยุทธศาสตร์ชาติลงมาสู่ยุทธศาสตร์ทหาร จากนั้นจะเป็นยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) และระดับยุทธวิธีในพื้นที่การรบ (Battlefield) ซึ่งมีการตัดสินใจหลายระดับ เรื่องของการทัพ (Campaign) นั้นเกี่ยวข้องกับตั้งแต่คำถามกว้าง ๆ ที่อยู่ในระดับยุทธศาสตร์ทหาร ไปจนถึงประเด็นย่อย ๆ ที่ดำเนินการในระดับ Tactics จากการตรวจสอบพบว่า มีการประสานสอดคล้องในเรื่องของการทัพ (Campaign) เป็น ๓ ระดับที่ต่อเนื่องกันโดยเริ่มต้นจาก campaign ที่กว้างที่สุดไปจนถึงที่เฉพาะเจาะจงที่สุด เมื่อรวมระดับต่าง ๆ นี้เข้าด้วยกันก็จะกลายเป็นความสลับซับซ้อนของระดับของการสงคราม

การทัพร่วม (Joint Campaigns)

การสงครามในศตวรรษที่ ๒๐ เป็นแบบ ๓ มิติ ถึงแม้ว่ากำลังทางบก, ทางเรือ และทางอากาศ จะมีคุณลักษณะที่ต่างกันและบางครั้งก็ดูเหมือนจะเป็นอิสระแก่กัน แต่ความจริงแล้วเกือบจะทุกพื้นที่การรบ (Battles), การปฏิบัติการ (Operations) และการทัพ (Campaigns) เป็นสิ่งที่จะต้อง

ปฏิบัติการร่วมกัน ดังนั้นงานหลักของยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) คือใช้คุณลักษณะเฉพาะของกำลังทางบก, ทางเรือ และทางอากาศ ให้ประสานกันในพื้นที่การรบ, การปฏิบัติการร่วม และการทัพร่วม ยิ่งไปกว่านั้น ยุทธศาสตร์

ปฏิบัติการ (Operational Strategy) ควรจะบูรณาการกำลังทางบก, เรือ และอากาศเข้าด้วยกันเพื่อพลังอำนาจกำลังรบที่เหนือกว่า ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและชัยชนะในการสงคราม

การประสานสอดคล้องการทัพร่วมมักมีอุปสรรคจากหลายปัจจัยที่นักยุทธศาสตร์ในระดับ Operational ต้องนำมาพิจารณา อุปสรรคพื้นฐานที่สุดก็คือ การที่ทหารบก, ทหารเรือ และทหารอากาศ มองโลกต่างกันที่ระยะสูง ๓๐,๐๐๐ ฟุต และความเร็ว ๖๐๐ ไมล์ต่อชั่วโมง การมองที่ระดับพื้นดินและเคลื่อนที่ผ่านป่าไปอย่างช้า ๆ กำลังทางพื้นดินต้องเผชิญกับสิ่งกีดขวางทางกายภาพมากมายที่ขวางกั้นมิให้ไปถึงเป้าหมาย นั่นคือ ทหารบกมีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นไปที่ปัญหาระยะใกล้ เช่นเข้ายึดเนินเขาหรือข้าม

แม่น้ำข้างหน้า การพัฒนาหลักนิยมอากาศพื้นดิน จึงมองให้ลึกเข้าไปในพื้นที่เขตหลังของข้าศึก กำลังทางเรือมีอุปสรรคทางกายภาพน้อยกว่า โดยทั่วไปกำลังทางเรือจะถูกจำกัดด้วยขอบชายฝั่งของทวีป ทหารเรือมีแนวโน้มที่จะมองภาพใหญ่กว่า เป็นทางยุทธศาสตร์มากกว่า และเกี่ยวข้องกับจุดสำคัญทางทะเล (Chokepoint) ส่วนนักบินไม่ต้องเผชิญกับอุปสรรค

ทางกายภาพบนพื้นดิน นอกจากขีดจำกัดของเครื่องบิน จึงมองภาพรวมของยุทธวิธีบริเวณ สำหรับนักบินจะมองพื้นที่เขตหลังของข้าศึกคือเส้นแนวหน้าของสงคราม

จากการมองภาพที่ต่างกัน จึงทำให้เกิดลำดับความสำคัญที่ต่างกัน ซึ่งมักจะเป็นสาเหตุของปัญหาในการประสานสอดคล้องของการทัพรวม ความสำเร็จของกำลังทางบกได้มาจากการเอาชนะและทำลายกำลังของข้าศึกที่วางไว้ การเข้ายึดครองพื้นที่ และการควบคุมประชาชน กุญแจไปสู่ความสำเร็จทั้งหมดที่กล่าวมานี้ก็คือการรบทางบก ซึ่งในทัศนะของกำลังทางบกแล้วต้องเป็นลำดับความสำคัญอันดับแรก ของกำลังรบทั้งสามเหล่าทัพ

กำลังทางเรือเข้าใจถึงความสำคัญของการรบทางบก แต่ก็ยังคงยืนยันว่าการควบคุมทะเลและจุดสำคัญทางทะเล (Chokepoint) จะทำให้สามารถควบคุมสถานการณ์บนฝั่งได้ การควบคุมเส้นทางคมนาคมทางทะเล เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการวางกำลัง และการดำรงความต่อเนื่องทางการรบให้กับกำลังทางเรือ การควบคุมทะเลสามารถใช้บีบบังคับข้าศึกได้ไม่ทำให้ข้าศึกเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่เป็นเส้นทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นพื้นฐานของกำลังอำนาจทางทหาร ดังนั้นในทัศนคติแบบทหารเรือแล้ว การรบเพื่อช่วงชิงการควบคุมทะเลต้องเป็นลำดับความสำคัญอันดับแรก ของกำลังรบทั้งสามเหล่าทัพเพื่อการต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งการควบคุมทะเล

ส่วนผู้ทำงานในอากาศนั้น ถือว่าวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการทางทหารก็คือ การทำลายความสามารถของข้าศึกในอันที่จะทำสงครามต่อไป ซึ่งคล้ายคลึงกับความเห็นของทหารบกและทหารเรือ แต่ความคิดเห็นของผู้ทำงานในอากาศเชื่อว่าสำหรับสงครามสมัยใหม่ กำลังทางบกเป็นกำลังที่เข้าต่อสู้กับกำลังข้าศึกโดยตรง แต่หัวใจสำคัญของความสามารถข้าศึกอยู่ที่พื้นฐานทางอุตสาหกรรม ดังนั้นความสำคัญลำดับแรกของสงครามทางอากาศ คือ ทำลายโครงสร้าง

สาธารณูปโภคทางอุตสาหกรรมของข้าศึก (การโจมตีทางยุทธศาสตร์/Strategic Attack) ความเร่งด่วนลำดับที่สองคือทำลายผลิตผลทางอุตสาหกรรมทางทหารของข้าศึกซึ่งกำลังอยู่บนเส้นทางการส่งกำลังบำรุงสู่ที่ตั้งการวางกำลังของข้าศึก (การขัดขวางทางอากาศ/Interdiction) การให้การสนับสนุนโดยตรง แก่กำลังทางบกและกำลังทางเรืออาจเป็นสิ่งสำคัญ แต่ไม่ใช่การใช้กำลังทางอากาศที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดของการทำสงครามทางอากาศ ความสำคัญลำดับแรกของกำลังทางอากาศคือ ต้องควบคุมทางอากาศให้ได้มากพอที่จะให้ทำตามลำดับความเร่งด่วนที่ร้องลงไป ถ้าควบคุมทางอากาศ

ได้ไม่มากพอก็จะไม่สามารถทำการโจมตีทางยุทธศาสตร์ และการขัดขวางทางอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น สิ่งแรกที่สุดและมีความเร่งด่วนมากที่สุดก็คือ ต้องควบคุมทางอากาศไว้ให้ได้ ทหารอากาศเชื่อว่าถ้าไม่สามารถควบคุมทางอากาศได้แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็อาจจะต้องสูญเสียชีวิต

ลำดับความสำคัญที่ต่างกันนี้ เป็นปัญหาใหญ่ในการทัพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีทรัพยากรจำกัด ตัวอย่างเช่น ในขณะที่กำลังทางบกกำลังต้องการการสนับสนุนทางอากาศอย่างมาก นักบินก็อาจจะกำลังอยู่ท่ามกลางการต่อสู้อย่างหนัก เพื่อช่วงชิงการควบคุมทางอากาศซึ่งจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร

(เที่ยวบิน) มาก จนไม่เหลือเที่ยวบินพอที่จะสนับสนุนกำลังทางบก กำลังทางบกอาจต้องการการสนับสนุนจากอากาศยานวี แต่กำลังของอากาศยานวีอาจกำลังต้องใช้ป้องกันกองเรือซึ่งถ้าป้องกันไว้ไม่ได้ นั่นหมายถึงการสูญเสียการควบคุมทะเล

ลำดับความสำคัญที่มีความขัดแย้งนี้ ก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับบัญชา และการควบคุม กำลังทางบก ทางเรือ และทางอากาศ หากผู้บังคับบัญชาสูงสุดในยุทธบริเวณไม่เข้าใจถึงลำดับความสำคัญดังกล่าว จะเป็นการสูญเสียทรัพยากรของชาติ จึงต้องการการจัดการบังคับบัญชาที่เหมาะสม

การโต้แย้งเรื่อง การบังคับบัญชา และการควบคุม มีความสำคัญต่อทหารเรือและทหารอากาศ เนื่องจาก ยุทธโศภกรณ์ทางเรือหามาทดแทนได้ยากยิ่ง เรือรบสมัยใหม่ต้องใช้เวลานานในการสร้าง ถ้ากองเรือฝ่ายเราถูกทำลายลง อาจต้องพ่ายแพ้สงครามทางเรือโดยใช้เวลาเป็นวันเท่านั้น เช่นเดียวกับกองทัพอากาศที่มียุทธโศภกรณ์ทางอากาศซึ่งไม่อาจหามาทดแทนได้ง่ายและรวดเร็ว ทั้งมีราคาแพง สงครามทางอากาศอาจเห็นะเพียงช่วงครึ่งวันเท่านั้น หากมออบการบังคับบัญชาและควบคุมให้กับผู้ไม่เชี่ยวชาญการใช้กำลังทางเรือและกำลังทางอากาศ ดังนั้นการบังคับบัญชา และการควบคุมกำลังรบต่าง

เหล่าทัพ ต้องมีความชัดเจนแ่งแ่งเห็น สงครามในระดับปฏิบัติการ (Operational) และยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) มีการตัดสินใจที่ยากลำบาก เนื่องจากการมองภาพที่แตกต่างของแต่ละคน ดังนั้นจึงต้องมีผู้บังคับบัญชาคนหนึ่งที่สามารถบังคับบัญชา และควบคุมที่สมบูรณต์ต่อกำลังรบที่ประกอบกำลังจากเหล่าทัพต่างๆ และการจัดให้มีฝ่ายเสนาธิการร่วมที่เหมาะสม มีการพบปะระหว่างบรรดาผู้นำของแต่ละเหล่าทัพ จัดให้มีการศึกษาพร้อมกัน แลกเปลี่ยนหน้าที่กัน และทำงานร่วมกัน ระหว่างเหล่าทัพเพื่อการมองภาพและ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ให้กับนายทหารของแต่ละเหล่าทัพ

การทัพของเหล่าทัพ (Component Campaigns)

ที่ผ่านมาเป็นปัญหา การประสานสอดคล้อง ความพยายามของกำลังทางบก ทางเรือ และทางอากาศ เพื่อให้ทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีในการทัพร่วม ต่อไปจะศึกษาการ

ปฏิบัติภายในของแต่ละเหล่าทัพและการประสานสอดคล้อง (Orchestrate) การทัพภายในเหล่าทัพนั้น ๆ

ความสำเร็จของการรบทางบก ได้จากการประสาน สอดคล้องการปฏิบัติการของทหารราบ ทหารปืนใหญ่ ทหารม้าและทหารบกเหล่าอื่นๆ การประสานความพยายามต่าง ๆ

นั้นไม่ใช่สิ่งที่กระทำได้ง่าย ๆ เทคโนโลยีมักจะเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างเหล่า เช่นความสัมพันธ์ระหว่างทหารราบและทหารยานเกราะในสงครามโลกครั้งที่ ๑ รถถังในสมัยนั้นจะใช้เป็นอาวุธเพื่อสนับสนุนทหารราบ แต่พอมาถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ยานเกราะได้รับการพัฒนาทำให้ความสัมพันธ์กลับกันเนื่องจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้ยานเกราะมีบทบาทที่แตกต่างออกไป

กำลังทางเรือ การใช้กำลังนาวิกโยธินเข้ายึดและครอบครองฐานทัพเรือที่อยู่ในแนวหน้ามีความสำคัญต่อการ

ปฏิบัติการทางเรือ กำลังใต้น้ำและการปฏิบัติการร่วมกันกับกำลังผิวน้ำได้ทำให้ธรรมชาติของสงครามทางเรือเปลี่ยน ใน

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ อากาศนาวีทำให้ธรรมชาติของสงครามทางเรือต้องเปลี่ยนไปเช่นกัน จากการใช้ปฏิบัติการ อากาศนาวีร่วมกันกับกำลังใต้น้ำและกำลังผิวน้ำ

ในขณะที่การปฏิบัติการทางบกและการปฏิบัติการทางเรือมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน การปฏิบัติการทางอากาศเป็นกำลังรบใหม่ในวงการสงคราม การประสานงานในการปฏิบัติการทางอากาศไม่ค่อยเป็นที่รู้จักกันนัก ตัวอย่างของการประสานนั้นเกิดขึ้นระหว่างเครื่องบินขับไล่และเครื่องบินทิ้งระเบิด คือ การที่เครื่องบินทิ้งระเบิดโจมตีฝ่ายเราแหล่งผลิตเครื่องบินข้าศึกเป็นส่วนหนึ่งของการทัพเพื่อควบคุมทางอากาศ การปรากฏตัวของเครื่องบินทิ้งระเบิดฝ่ายเรา ทำให้เครื่องบินข้าศึกต้องขึ้นต่อต้าน ส่วนเครื่องบินขับไล่ฝ่ายเราที่คุ้มกันเครื่องบินทิ้งระเบิดไปยังแหล่งผลิตของข้าศึกก็มีหน้าที่

ทำลายเครื่องบินข้าศึกที่วิ่งขึ้นมา การประสานกันระหว่างเครื่องบินขับไล่และเครื่องบินทิ้งระเบิดนั้นให้ผลมากกว่าที่จะแยกกัน

การประสานการทัพภายในเหล่าทัพไม่ใช่เรื่องง่าย การพัฒนาของเทคโนโลยี ทำให้นักยุทธศาสตร์มองการพัฒนาเทคโนโลยีจะมีผลอย่างไรในความสัมพันธ์ของกำลังรบต่างๆ ที่เข้าปฏิบัติการ และต้องพิจารณาถึงลักษณะ การประกอบกำลัง ความล่อแหลม และจุดอ่อนของข้าศึก หากพิจารณาในเรื่องของความต้องการทรัพยากรในการทัพร่วม อาจเป็นเรื่องยากลำบากในการตัดสินใจหากมีความต้องการเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ความต้องการเครื่องบินทิ้งระเบิดโจมตีแหล่งผลิตเครื่องบินข้าศึกเพื่อการควบคุมทางอากาศ แต่ขณะเดียวกันมีความต้องการเครื่องบินทิ้งระเบิดเหล่านั้น

โจมตีฐานทัพเรือดำน้ำ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทัพรวมเพื่อที่จะควบคุมทะเล

การประสานการทัพในยุทธบริเวณ (Orchestrating Theater Campaigns)

ภาพของการประสานสอดคล้อง ในยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) จะเป็นภาพการประสานระดับของการทัพรวมซึ่งเป็นภาพใหญ่ (Macrolevel) มาจนถึงระดับการทัพของแต่ละเหล่าทัพเป็นภาพเล็กลงมา (Microlevel) ความสำคัญของยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) คือ การนำปัจจัยต่างๆ ทั้งหมดมาสนับสนุนการปฏิบัติภายในยุทธบริเวณ

จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational strategy) ก็คือ เพื่อให้ชนะสงครามในยุทธบริเวณ ซึ่งก็คือให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหารที่มีส่วนสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง งานของนักยุทธศาสตร์ระดับปฏิบัติการ คือประสานสอดคล้องการทัพทางทหารในการใช้กำลังฝ่ายเราให้เกิดประโยชน์สูงสุด เข้าโจมตีเป้าหมายที่สำคัญของข้าศึก ในขณะที่เดียวกันนักยุทธศาสตร์ระดับปฏิบัติการนี้ ต้องป้องกันเป้าหมายสำคัญของฝ่ายเราและหาทางทำให้กำลังของข้าศึกอ่อนกำลังลง ต้องระลึกอยู่เสมอว่า

นักยุทธศาสตร์ของข้าศึกก็กำลังพยายามที่จะกระทำในสิ่งเดียวกันนี้อยู่เช่นกัน ผู้ชนะในสงครามทางปัญญานี้ก็คือผู้ที่ใช้กำลังได้อย่างดีที่สุด (การประสานการทัพ) และกำหนดเป้าหมายที่สำคัญของข้าศึกได้แม่นยำที่สุด

คำว่า "เป้าหมายสำคัญ" คืออะไร เกลซวิชซ์เรียกว่า *จุดศูนย์กลาง/Center of Gravity (C.G.)* คือ พื้นฐานแห่งพลังของข้าศึก ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างต้องขึ้นอยู่กับมัน ความพยายามทั้งหมดและกำลังทั้งหลายต้องมุ่งโจมตีไปที่จุด C.G. ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายในทางปฏิบัติ รวมถึงการพิจารณา กำหนดจุด C.G. ของข้าศึกเป็นสิ่งที่กระทำได้อย่างยากเช่นกัน

การมองภาพและลำดับความสำคัญต่าง ๆ ในเรื่องจุด C.G. ของข้าศึก นักยุทธศาสตร์ของกำลังทางบก มักจะเชื่อว่า C.G. อยู่ภายในกองกำลังข้าศึกที่วางกำลังไว้ หรืออยู่ที่ตำแหน่งสำคัญทางภูมิศาสตร์บางแห่ง ผู้ทำงานในอากาศมีแนวโน้มที่จะมองลึกไปยังโครงสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรม เป็นเป้าหมายที่สำคัญ ส่วนทหารเรือมีแนวโน้มมองถึงเส้นทางลำเลียงวัตถุดิบ จุด C.G. นั้นอาจจะมีมากกว่าหนึ่งจุด ตัวอย่างในสงครามโลกครั้งที่ ๒ จุด C.G. ของญี่ปุ่นมองเห็นได้ค่อนข้างชัดเจน ญี่ปุ่นกำลังทำสงครามสมัยใหม่ ดังนั้นผลผลิตทางอุตสาหกรรมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อความ

สำเร็จ ญี่ปุ่นเป็นชาติที่มีทรัพยากรน้อย ทำให้การนำเข้า วัสดุดิบจากต่างประเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากมหาศาล นั้นคือจุด C.G. สองจุดคือ วัสดุดิบ และแหล่งอุตสาหกรรม ถ้าวัสดุดิบถูกตัดขาด อุตสาหกรรมทางสงครามก็จะใช้งาน ไม่ได้ หรือถ้าอุตสาหกรรมถูกทำลายลงวัสดุดิบก็จะนำมาใช้ งานไม่ได้ หรือถ้าทั้งสองอย่างถูกทำลาย กำลังของญี่ปุ่นที่ วางไว้ก็ไม่อาจเสริมกำลังหรือทดแทนได้ ซึ่งจะทำให้ความพยายามทำสงครามของ ญี่ปุ่นต้องพังพินาศลง

จากประสบการณ์ของอเมริกัน ในสงครามเวียดนามสหรัฐฯ มีทรัพยากร ทางด้านกำลังพล ยุทโธปกรณ์ อำนาจ การยิง และเทคโนโลยีอย่างมากมาย มหาศาล แต่ในที่สุดสหรัฐฯ ก็จำต้อง ถอนทหาร ถึงแม้ว่าคำถามนี้จะยังคงเป็น ที่ถกเถียงกันอย่างกว้างขวางก็ตาม แต่ ดูเหมือนว่าจุด C.G. ของสหรัฐฯ จะอยู่ที่ ความมุ่งมั่นของประชาชนชาวอเมริกัน ในอันที่จะให้สงครามดำเนินต่อไปหรือไม่ ความพยายามการทำสงครามได้รับการสนับสนุนจากประชาชน เป็นอย่างมาก เมื่ออเมริกันเริ่มเข้าทำการรบในปี ๑๙๖๕ ต่อมา การสนับสนุนนั้น เริ่มลดถอยลงเรื่อยๆ ถึงแม้ว่าทหารอเมริกัน

จะประสบชัยชนะหลายครั้งในสนามรบ แต่การที่ชัยชนะ เหล่านั้นไปสู่การชนะสงครามเป็นสิ่งยากที่จะตัดสิน จุดเปลี่ยน ของขวัญและกำลังใจของคนอเมริกันมาถึงในตอนต้นปี ๑๙๖๘

เมื่อข้าศึกยังคงสามารถทำการรุกครั้งใหญ่เข้ามาในเวียดนามใต้ ได้อีกถึงแม้ว่าอเมริกันจะประสบชัยชนะติดต่อกันมาถึง ๓ ปี ก็ตาม การรุกของข้าศึกครั้งนั้นประสบกับความล้มเหลว และ ข้าศึกถูกบดขยี้อย่างหนัก แต่จุดสำคัญคือข้าศึกยังคงสามารถ ทำการรุกเช่นนั้นได้อีกไม่ว่าสหรัฐฯ จะทุ่มเทความพยายามลง ไปแล้วสักขนาดไหนก็ตาม

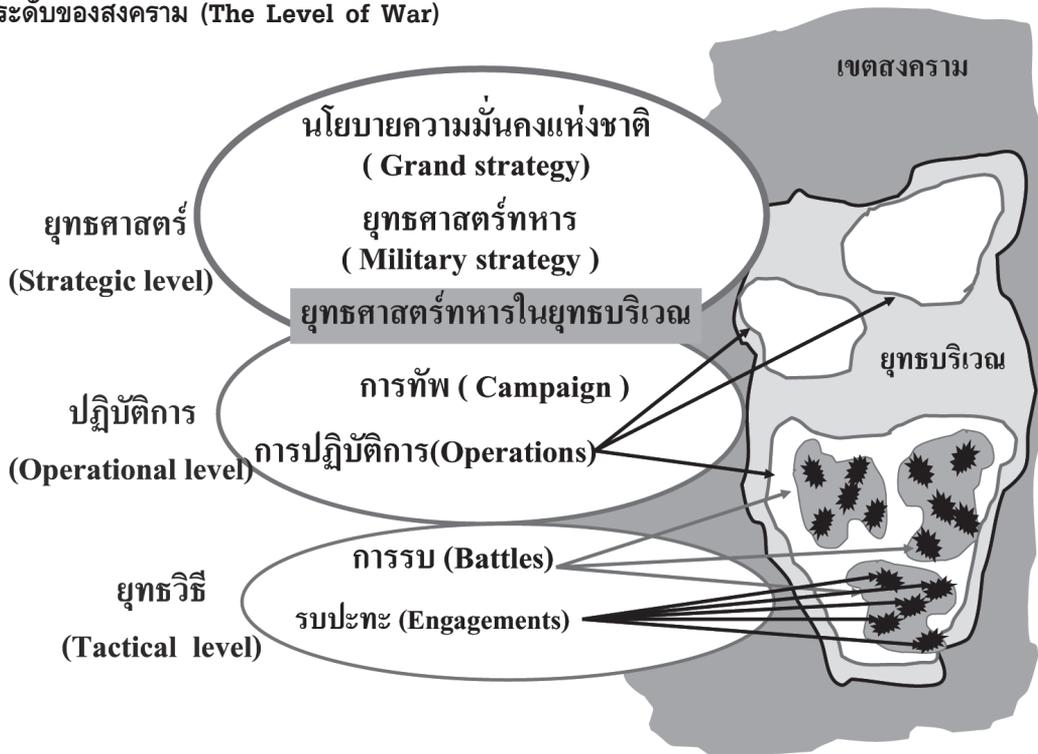
ตัวอย่างทั้งสองนี้ค่อนข้างชัดเจนและแสดงให้เห็นถึง ความหลากหลายของ C.G. การพิจารณากำหนดจุด C.G. ของข้าศึกได้อย่างถูกต้องนั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย และโดยทั่ว ๆ ไป จะต้องมีการวิเคราะห์อย่างมาก

การโจมตีจุด C.G. ของข้าศึกเป็นหนทาง หรือ วิธีการที่นำไปสู่ชัยชนะได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด มีประสิทธิภาพ ที่สุด และโดยทั่ว ๆ ไปจะรวดเร็วที่สุดและเสียค่าใช้จ่ายน้อย ที่สุดอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามเราก็อาจชนะสงครามได้โดย ไม่ต้องกำหนด และโจมตีโดยตรงต่อจุด C.G. การทัพประเภทนี้ อาจจะเป็นทางเลือกเพียงทางเดียวถ้าไม่สามารถหาจุดอ่อนของ คู่ต่อสู้ได้ การทัพทั้งสองลักษณะนี้สามารถให้ผลลัพธ์แบบ เดียวกันคือชัยชนะ การทัพที่ต้องใช้เวลานาน ใช้ทรัพยากร มาก มีโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด การทัพที่ใช้เวลาสั้นจะ มีประสิทธิภาพมากกว่า อย่างไรก็ตามฝ่ายเราต้องมีขีดความ สามารถที่จะโจมตี C.G. ของข้าศึก ซึ่งเราจะโจมตีอย่างไร คำตอบคือ การทัพที่มีการประสานสอดคล้องในยุทธบริวารณ

ระดับของสงคราม (The Level of War)

ภาพอธิบายความสัมพันธ์ระดับของสงคราม ๓ ระดับคือ ระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Level), ระดับปฏิบัติการ (Operational Level) และระดับยุทธวิธี (Tactical Level) กับนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy), ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy), ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) และยุทธวิธี/ยุทธศาสตร์พื้นที่การรบ (Tactics/Battlefield Strategy)

ระดับของสงคราม (The Level of War)

ภาพอ้างอิงจาก เอกสาร วปอ. หมายเลข ๐๐๙ คู่มือเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ. ๒๕๕๒, หน้า ๙๔ (สำหรับบทความนี้ Grand Strategy คือ นโยบายแห่งชาติ)

ระดับต่าง ๆ ของสงคราม (The Level of War)

สงคราม คือ การต่อสู้ที่เอาชนะกันด้วยการใช้กำลังอำนาจทางทหาร และกำลังอำนาจอื่นๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ หรือเพื่อขยายอิทธิพลของประเทศเป็นเรื่องระดับชาติ จึงต้องมีความสอดคล้องกัน ตั้งแต่ระดับผู้กำหนดนโยบายสูงสุดจนถึงผู้ปฏิบัติระดับล่าง

ระดับของสงคราม (Levels of War) แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ยุทธศาสตร์, ปฏิบัติการ และยุทธวิธี

มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติการต่างๆ ทางยุทธวิธี โดยไม่มีข้อจำกัด หรือขอบเขตที่แน่นอนระหว่างสงครามทั้ง ๓ ระดับ ซึ่งใช้ได้ทั้งในสถานการณ์สงคราม และการปฏิบัติทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม

ระดับการบังคับบัญชา, ขนาดหน่วย, ชนิดของอาวุธ ยุทโธปกรณ์ หรือชนิดของกำลังที่ใช้ ไม่ได้บ่งบอกว่าถึงระดับของสงคราม แต่ผลของการปฏิบัติต่าง ๆ ที่มุ่งสู่วัตถุประสงค์ จะกำหนดว่าเป็นสงครามในระดับใด

ผลของการปฏิบัติที่มุ่งสู่วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ คือสงครามระดับยุทธศาสตร์

ผลของการปฏิบัติที่มุ่งสู่วัตถุประสงค์ระดับปฏิบัติการคือสงครามระดับปฏิบัติการ

ผลของการปฏิบัติที่มุ่งสู่วัตถุประสงค์ทางยุทธวิธี คือสงครามระดับยุทธวิธี

สงครามระดับยุทธศาสตร์ (The Strategic Level)

คือ ระดับของสงครามที่กำหนดวัตถุประสงค์ และแนวทางการใช้กำลังอำนาจของชาติด้านต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายของชาติ (ผลประโยชน์แห่งชาติ/วัตถุประสงค์แห่งชาติ)

เรียกวัดวัตถุประสงค์ของสงครามในระดับนี้ว่า วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ของชาติ

วัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์แห่งชาติ จะถ่ายทอดเป็นวัตถุประสงค์ทางทหาร วัตถุประสงค์ทางทหารเหล่านี้ จะช่วยในการวางแผนยุทธศาสตร์ทางทหารของหน่วยบัญชาการรบสูงสุด

สงครามในระดับปฏิบัติการ (The Operational Level)

คือ การเชื่อมโยงการปฏิบัติการทางยุทธวิธีของกำลังรบต่าง ๆ ไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ทหาร ซึ่งถ่ายทอดมาจากวัตถุประสงค์ยุทธศาสตร์แห่งชาติ

การเชื่อมโยงฯ จะใช้ศิลปะการยุทธ์ (Operational Art) โดยการวางแผนการจัดกำลัง การผสมผสานและการปฏิบัติการทางยุทธศาสตร์การทัพ (Campaigns),

การปฏิบัติการยุทธสำคัญ ๆ (Major operations) และการรบต่าง ๆ (Battles)

สงครามในระดับยุทธวิธี (The Tactical Level)

สงครามในระดับยุทธวิธี การปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธวิธี

ยุทธวิธี (Tactics) คือ การใช้หน่วยทหารในการรวบรวมถึงการเตรียมการตามลำดับเป็นการดำเนินกลยุทธ์ของหน่วยให้สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และ/หรือ กับศัตรู กระทบปะทะ (Engagement) เป็นการต่อสู้ระยะสั้นระหว่างกำลังขนาดเล็ก เช่น การต่อสู้กันระหว่างเครื่องบินรบ การปะทะรวมถึงการปฏิบัติที่กว้างขวางต่อข้าศึก ทางอากาศ, บนผิวน้ำ, ใต้ผิวน้ำ และทางพื้นดิน การรบ (A battle) คือการปะทะหลาย ๆ ครั้งที่มีความสัมพันธ์กัน การรบใช้เวลานานกว่าการปะทะและเกี่ยวข้องกับกำลังขนาดใหญ่ของกองทัพบก กองทัพเรือ

และกองทัพอากาศ การปฏิบัติการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธวิธี คือการสงครามในระดับยุทธวิธี

สรุป

ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) คือ ศิลป์และศาสตร์ ในการประสานเรื่องของการเตรียมกำลัง, การวางกำลัง และการใช้กำลังทหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงของชาติ

ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) พัฒนามาจาก นโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) การศึกษาใน วปอ.เรียก นโยบายแห่งชาติ (Grand strategy) ว่านโยบายความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy) คือ ศิลป์และศาสตร์ของการประสาน การพัฒนาและการใช้เครื่องมือกำลังอำนาจของชาติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงแห่งชาติ นักการเมืองเรียก Grand Strategy ว่าเป็น นโยบาย (Policy) ถึงแม้ว่า นโยบายจะเป็นคำที่กว้าง

กว่าคำจำกัดความของ Grand Strategy ก็ตาม แต่ทั้งสองคำใช้แทนกันได้

ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) มีผลต่อการพัฒนาโครงสร้างกำลังทหาร ได้แก่ การวางแผนการจัดหาระบบอาวุธยุทธโปกรณ์ การเกณฑ์ การฝึก การพัฒนากำลังพล ฯลฯ แล้วจึงใช้โครงสร้างกำลังนั้นในการปฏิบัติการ

การปฏิบัติการทางทหารควรมีรากฐานมาจากแนวความคิดกว้าง ๆ ที่ว่า เราจะใช้กำลังเหล่านี้อย่างไร จึงจะมีบทบาทและการกิจตามที่ได้กำหนดจากระดับนโยบายแห่งชาติ (Grand Strategy)

ยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy) มีขอบเขตกว้าง แต่ในระดับยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) ขอบเขตจะแคบและเจาะจงมากกว่า

ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) เป็นการใช้กำลังที่ได้รับมอบมาจากยุทธศาสตร์ทหาร (Military Strategy)

ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) คือ ศิลป์และศาสตร์ในการวางแผน การประสานสอดคล้อง (Orchestrating) และการอำนวยการการปฏิบัติการทัพ (Directing Military Campaigns) ภายในยุทธบริเวณ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความมั่นคงของชาติ

การปฏิบัติการทัพ เป็นกุญแจสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy)

การทัพ (Campaigns) จะประกอบด้วยลำดับความสัมพันธ์ของหลาย ๆ การปฏิบัติการ (Operations) แต่ละการปฏิบัติการจะมีการรบ (battles) หลายแห่ง ซึ่งเมื่อนำมารวมกันแล้วทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

คำว่า ประสานสอดคล้อง (Orchestrating) มีความสำคัญในระดับ Operational Strategy การประสานสอดคล้องของการทัพ หมายถึง การสนธิขีดความสามารถของกำลังรบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการทวิกำลังอำนาจกำลังรบเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสงคราม

พื้นฐานของยุทธศาสตร์ปฏิบัติการ (Operational Strategy) เป็นการพัฒนาการทัพ (Campaigns) ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ

ยุทธศาสตร์พื้นที่การรบ/ยุทธวิธี (Battlefield strategy/Tactics) เป็นศิลป์และศาสตร์ ในการใช้กำลังทหารภายในพื้นที่การรบ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านความ

มั่นคงแห่งชาติ ข้อแตกต่างระหว่าง Tactics กับ Strategy ในระดับที่สูงกว่าคือ Tactics เป็นการใช้กำลังในพื้นที่การรบ ในขณะที่ Grand Strategy, Military Strategy และ Operational Strategy เป็นการทำงานกำลังมาสู่พื้นที่การรบ

บรรณานุกรม

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (๒๕๕๒). *การพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ*.

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร. (๒๕๔๙). *หลักนิยมการยุทธ์ร่วม และการวางแผนร่วม*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ แผนกเครื่องช่วยฝึก

วิทยาลัยเสนาธิการทหาร.

อนุศักดิ์ ผลาวะสุ. (๒๐๐๔). *การกำหนดยุทธศาสตร์*. แปลจาก Making Strategy.

Dennis and Snow, D.M. (1988). *Making Strategy*, U.S.A. : Air University Press.